

Civilna Inicijativa Polšnik
za CI: Žarko Germek

Prof. dr. Matej Avbelj

Zadeva: Vaše pravno mnenje o našem vodovodu

Spoštovani profesor doktor Matej Avbelj,

Na zboru krajanov 11.12.2024 Krajevne skupnosti Polšnik je bilo predstavljeno vaše pravno mnenje o vodovodu, ki naj bi krajanje prepričalo, da je brezplačen prenos lastnine KS na Občino edina možna rešitev. (glej slika spodaj) Vaše mnenje krajanov ni zavedlo je pa zavedlo svet KS, ki je na podlagi vašega mnenja sprejel odločitev o neodplačem prenosu lastnine KS na Občino. Ker izgleda niste bili z našo problematiko ustrezno seznanjeni vam posredujemo dodatna pojasnila.

1. Zgodovinski in pravni okvir našega vodovoda

- Začetek izgradnje 1989 in je bil dokončan konec leta 1994, torej kar nekaj let po zaključenem obdobju socializma.
- Lastništvo: celotni infrastrukturni sistem je bil v pretežnem delu zgrajen z denarnimi prispevki in fizičnim delom krajanov, organiziranih v vodovodni odbor pod okriljem krajevne skupnosti. Z vsakim vlagateljem je bila sklenjena prostovoljna družbena pogodba, ki jo je posameznik moral izpolniti ali pa je izgubil pravico do priključka. Po pravilih takratne zakonodaje je bila tako nastala lastnina, ne glede na genezo nastanka vnešena v osnovna sredstva krajevne skupnosti in je tako ostala tudi do danes.
Občina v gradnjo ni vlagala nič.
- Zasebna lastnina: Občina meni, da je postala že po ZGJS (1992) avtomatično lastnica vodovoda. Po sodbi ustavnega sodišča, ki je razsojalo v podobnem primeru smo zasledili, da se je po tem zakonu lastninil le tisti del vodovodne infrastrukture, ki je bil zgrajen iz družbenih sredstev in samopriskupkov, nikakor pa po tem zakonu niso bila nacionalizirana vlaganja fizičnih oseb. V samostojni državi Slovenije nismo še imeli primera nacionalizacije denarnih vložkov in dela fizičnih oseb, ki so jih vložili v izgradnjo katerekoli infrastrukture. (npr.: TELEKOM)
- Vi pa v vašem mnenju trdite nasprotno kot je razumeti.
To lastnino varuje tudi 33. člen Ustave Republike Slovenije, ki ščiti zasebno lastnino.

2. Pravno razmerje:

- Gre za družbeno pogodbo (990. člen Obligacijskega zakonika), ki jasno opredeljuje, da so sredstva in premoženje, pridobljeno z družbeno pogodbo, last družbenikov.

- Obligacijski zahtevek: Če pa bi Občina prispevala kakršnakoli sredstva za gradnjo, ima zgolj obligacijski zahtevek (48. člen Stvarnopravnega zakonika), nikakor pa to ne pomeni avtomatičnega brezplačnega prenosa lastništva nad objekti in infrastrukturo.

3. Napačne predpostavke v vašem pravnem mnenju:

Vaše mnenje predpostavlja, da je hibridno stanje nevzdržno in da je prenos lastništva na Občino edina rešitev. Da, vendar v kolikor se krajan graditelj s tem strinjajo, - **a se ne**, saj s peticijo nasprotujejo brezplačnem prenosu lastnine na občino.

-Določba čl. 11 Stvarnopravnega zakonika, da je lastnik nepremičnine tisti, ki je vpisan v zemljiško knjigo, v obravnavanem primeru ne velja, ker je ta vpis le domneva. Domneve pa so izpodbojne, po prehodnih določbah čl. 271 SPZ je nastala "ex lege" stavbna pravica.

-Torej imamo izjemo od načela "superficies solo cedit", ker so pravne usode parcel in objektov različne. Infrastruktura in objekti so last krajanov glede na prispevek. Če je v objekt ali infrastrukturo kaj prispevala občina, pa ima obligacijski zahtevek iz čl. 48/1 SPZ.

-Občina več kot 30 let ni bila udeležena pri vzdrževanju vodovoda, zato je krajevna skupnost sama skrbela za svoj vodovod. Kar je dodatno otežilo upravljanje krajanom.

Alternativne rešitve: Namesto prenosa (nasilnega prenosa zasebne lastnine) bi bilo mogoče:

- Ohraniti zasebno lastništvo vodovoda s strani krajanov oz. lastništvo krajevne skupnosti in skleniti pogodbo o upravljanju z Občino.(komunalo) Upravljanje samo nikoli ni bilo sporno.

- Dati vodovod v najem Občini po enakih vatlih, kot Občina daje v najem druge vodovodne sisteme Komunali.

4. Neposredne posledice

Vaše mnenje je Svetu Krajevne skupnosti dalo veter v krila, da je kljub nasprotovanju krajanov izglasoval sklep o brezplačnem prenosu z vsemi stvarnimi pravicami s katerim je presegel svoja pooblastila.

- Z vašim mnenjem ste povzročili nepopravljivo škodo, krajanom, ki jo bomo morali uveljavljati na sodišču dolga leta.

- Ste tudi pripomogli k nasilnem odvzemu javnega vodovoda v lasti krajanov.

- Občinska dolžnost vzdrževanja in zagotavljanja kakovosti vode je namreč v zasebnih vodovodih povsem enaka kot v občinskih in je dosedaj vedno tudi bila.

5. Pravni terminus

Prosimo vas tudi, da nam pojasnite pravni terminus "družbeno - zasebna - javna - lastnina", ki ga navajate v svojem mnenju.

Ta termin **ni pravno utemeljen** in je pogosto napačno uporabljen za opis hibridnih lastninskih razmerij, kjer ni jasno določeno, ali gre za javno, zasebno ali družbeno lastnino.

Po osamosvojitvi Slovenije je vsa družbena lastnina prenehala obstajati, saj so se vse družbene lastnine razdelile bodisi v javno bodisi v zasebno lastnino.

6. Zaključek

Spoštovani profesor, zavedamo se, da je vaše mnenje temeljilo na omejenih informacijah. Zato vas pozivamo, da ponovno preučite situacijo in se javno opredelite do te problematike. Napačne interpretacije imajo za našo skupnost daljnosežne posledice, zato je nujno, da se te napake popravijo.

Hvala za vaš čas in pričakujemo vaše pojasnilo.

S spoštovanjem,

Žarko Germek, Polšnik 34, 1272 Polšnik (zarko.germek@gmail.com),

Predstavniki Civilne iniciative

V vednost, aha, CI, člani sveta KS, odvetnik

Polšnik, 24.12.2024.

prilagam vaše cenjeno mnenje...

Namesto zaključka - mnenje strokovnjaka

Problem po celi Sloveniji izhaja iz obdobja socializma, ko so krajanji sami gradili vodovode, ki so nato postali "družbeni", ne javni, tevmec družbeni.

Nato je ponekod to šlo na občino, kot pravno osebo javnega prava, ki je družbeni vodovod poddržavila, torej naredila javnega; ponekod so te vodovode ohranili v lastništvu tistih, ki so jih s svojim prispevkom gradili, to so bili potem zasebni vaški vodovodi, ki so jih upravljali vodovodni odbori; **v večini primerov pa je ostalo hibridno stanje: krajanji so sami zgradili vodovod, ki je bil zato družbeni, nekako v "lasti" KS, ki pa je le del občine in zato ne more imeti družbeno-zasebne-javne lastnine, in se je to reševalo prek zagotavljanja občutka samoupravljanja s strani lokalnega vodovodnega odbora.**

Moj odgovor na tvoje vprašanje se glasi: **hibridno stanje je nevzdržno**, vodovod bo potreboval v prihodnosti investicije, za katere denarja krajanji nimate. **Če se šteje, da je vodovod itak bil razumljen kot javni**, in ne zasebni vaški vodovod - v zadnjem primeru bi vam občina morala vračati vložena sredstva - **potem to prenesite brezplačno na občino** v smislu lastništva javnopravne osebe, ki **se zaveže**, da bo prek svoje **javne službe - in to je tudi dolžna storiti - upravljala z vodovodom ter zagotavljala tudi ustrezno kakovost**, z meritvami itd... To bo najboljše za krajanje: oni hočejo varno, cenovno dostopno pitno vodo, po potrebi tudi širjenje omrežja, njegovo izboljšavo, in to bo s formalnopravno ureditvijo lastništva in upravljanja vse morala v prihodnje zagotoviti občina. S prenosom lastništva in upravljanja tudi vsa odgovornost pride na občino.

Kar je bilo v preteklosti, na način kot se je to delalo v socializmu, je pač bilo. Tega se na boljši način, kot opisano, danes žal ne da razrešiti.

Prof. dr. Matej Avbelj, profesor za evropsko pravo in prorektor Nove univerze. Pravniki leta 2023.